

TEORIA DE CRISANT

Crisant Baptista Mestres, un home eloqüent, llicenciat en Medicina i afecionat a les belles lletres i a la divagació filosòfica, que diuen que són uns passatempes que entretenen tant, no havia mai tingut necessitat de treballar per guanyar-se la vida, quan de sobte va perdre del tot el seu ric patrimoni. «Crisant, estimat, no hi ha gaire pa, a casa», li recordava l'amorosa muller. «Deixa'm orientar, Laudelina», manava Crisant. «Ja està», afirmà a la fi. «Anirem amunt, t'ho asseguro.» «Mira que ens escasseja el pa», començava de nou Laudelina. «Pensa amb pureza, saps? La meva teoria», asseverà Crisant, tot satisfet. «Bé, però què farem per tenir pa?», insistí l'esposa. «Res més que pensar amb pureza», tallà Crisant. «Un infal·lible sistema per prostrar, filla. Ah, quin cervell, el meu, quin home que sóc, un dels millors! Veuràs quins resultats d'aquí a poc!», va prometre Crisant, molt optimista. «Pensar amb pureza: mètode per conservar el cos ben saludable, per combatre tota malura i allargar la vida. Consultori: Dr. Crisant B. Mestres. Galatea, 15», va fer escampar per tot el país. «Penseu amb pureza. Que sou in-

seu amb pureza i us posareu bo.» «Què t'ha dit, què t'ha receptat?», preguntà la gent al primer tastador del nou sistema. «No ha parlat de receptes, però m'ha dit en canvi unes coses ben profitoses.» «Ja està, és un psiquiatre», endevinà la gent. «O potser un psicoanalista», dubtà. I va córrer, per esbrinar-ho, al carrer de Galatea, número quinze. «Passeu, senyors, passeu», oferia Crisant. «Us endreçaré tots molt aviat. Quina noble testa que teniu, vós, penseu amb pureza», va dir a un. «Vós sou ric i, a més, ho sabeu ser, us ho conec. Mereixeu la fortuna, i qui atemptés contra la vostra comertria un tort monstrosós, penseu amb pureza», aconsellà a un altre. «Que sou bella! No, no: bella, amb be alta, i altrament no sóc de Valls, penseu amb pureza», s'extasià davant una tercera. «Quin home més simpàtic, i m'ha restablert del tot, és un taumatürg», exclamaven els afavorits. «Oh, Mestre Mestres!», declinaven. «Sou els millors», els atorgà Crisant. «No ens hi ha pa, a casa?», preguntà a la muller. «No ens l'acabarem pas, estimat», li va respondre amb entusiasme Laudelina. «Tu sí que de debò ets el millor.» «Pensa amb pureza», li recordà Crisant. «Prou que ho faig», va assentir Laudelina, molt feliç. I els malsats emplenaven tothora a vessar el consultori de Galatea, quinze, i tots s'afanyaven a pensar amb molta pureza i eren sostinguts per la petita convicció de ser els millors. «Sóc el millor, oi, doctor?», preguntà el vell Tobies Comes, podrit de béns terrenals. «Sóc el millor, oi que sí, Crisant?», va inquirir el comte Trinitat Castellfolit, en aquelles altures la primera bossa del país. «Sou el millor», va confir-

mar separadament Crisant a Tobies i al comte. «Sols us cal ara pensar amb pureza.» «Hurra!», van exultar aquells dos íntegres cavallers i la legió que els seguia. «Visca Crisant Psicopàtic!» I tots gaudien en privat d'aquella dolça nova, l'evangeli de Crisant. «Sóc el millor, sóc el millor», taral·lejava el vellard Tobies, mentre s'empolainava davant un mirall. I paf, va caure, ferit com pel llamp, a terra i s'estrenava de cadàver. «Crisant, al meu vell parent Tobies li agafà de sobte un rampell, i ara me'l trobareu més ert i fred que un anglès, i tenia el mateix mal que jo», assabentà a corre-cuita, enravenat de por, el comte Castellfollit, el qual, enmig de tot, presumia d'humorista. «No us ho prengueu així, estimat comte. Eren uns casos ben diferents, el vostre i el de Tobies. En confiança, no vaig poder mai aconseguir que el nostre difunt pensés amb pureza. No era pas dels millors, Tobies Comes. Sí que ho és, en canvi, l'estimat Castellfollit», el tranquil·litjà Crisant. «Gràcies, gràcies», plorà, eufòric, el comte. «De-maneu-me el que vulgueu.» «No vull res sinó fer el bé, sóc un home modest», va dir Crisant. «Me'n faig càrrec, sou una ànima que atenyeria abans d'hora la beatitud, Déu nos en guard, si els amics no vetlàvem per vos. No, de cap manera, no pas abans de seure, almenys, entre immortals, per exemple a l'Acadèmia de la Llengua», contestà el totpoderós Trinidadat. «Però no, si us plau», balbucejà amb una perfecta traça Crisant. «Res, quietud, feu aquest sacrifici per mi», li demanà el comte. I Crisant va ser fet acadèmic, que era un dels més dissimulats somnis de la seva vida, i conseller del Banc Nacional, di-

putat a Corts, president del Patronat dels Indis Descalços i professor de Grafologia Caracterològica a la Universitat, on el varen voltar de seguida molts deixebles, i entre ells els predilectes Amaranta, Pupú Alosa, Ludovicus Baronet, Maria Victòria Prou, Mimí Pitosporos i dos o tres silenciosos superferolítims que formaven un cercle tancat, hermètic, el de l'ortodòxia de la doctrina de Crisant. «Com l'estimen!», deia la gent, en veure el grup eminentíssim. «Sou els millors», graduava Crisant en la intimitat. I repartia lloances als seus apòstols. «Quines bones mans que teniu, Amaranta! I vos, Alosa, com les bellugueu! I vos, Baronet, quin bell silenci! El silenci és la millor de les qualitats, perquè permet de pensar amb pureza», adoctrinava. «I vos, Victòria, quina finesa d'esperit! I vos, Mimí, quina veu, que parlara! Gaijar amb perícia és la millor qualitat, perquè permet d'expressar amb pureza el pensament. I vosaltres», va dir als dos o tres superferolítims que restaven, «sou també els millors, perquè m'admireu i admireu tan purament els vostres companys.» «Glòria a Crisant», enlairà el país. I li varen oferir, en homenatge, un àpat de cinc mil coberts. «Gràcies, senyors», començà Crisant a l'hora de pronunciar. «Gràcies per aquesta pluja de ginesta que davalla fins a la meua testa.» «Poeta, renoi, un poeta! Taumatürg, financer, acadèmic, patró i ara poeta», exaltà la gent. «I mestre per damunt de tot. Com estima els deixebles, com els estimula, com els ajuda, com els coneix i quina escola de grans clínics que ha creat! Què em dieu del silenci de Baronet, de les mans d'Amaranta, dels gestos d'Alosa, de la conver-

sa de Mimí o de la finaesa d'esperit de Victòria?»
«Us hi podeu prou confiar, són uns grans clínics», reconeixia el públic. «Ja sé, estimat professor, la vostra gran jornada d'ahir», va dir, l'endemà del fraternal, la princesa Bijou Fontrodona. «N'est-ce pas, maman?» «Oui, ma fille, une journée tout à fait his-torique», va assentir, menjant-se un badall, l'atrotinada duquessa Stephana Martin. «De segur que hi vaig fer falta, essent com sóc l'única princesa del país», afegí Bijou. «I la millor», va interrompre amb galanteria el gran home. «Sou adorable», va dir, molt complaguda, la princesa. «Però no hi vaig poder assistir per culpa, ja us ho afigureu, del príncep, el meu marit.» «Sí, és clar, el príncep», va dir Crisant. Aleshores tots tres varen sospirar. «I ara què penseu fer, quins projectes teniu?», s'interessà Bijou. «Tot just un llibre», va dir, confidencial, el gran home. «Un llibre en el qual sens dubte exposareu la vostra teoria curativa, que fantàstic», trobà l'amable princesa. «Sí i, a més, una mena de confessió, una autobiografia. Perquè us revelaré, senyores, la meua amagada tragèdia. En realitat, jo no sóc un clínic, ni un financer, o un patró d'indis descalços, un carac-teròleg, un acadèmic o un poeta. Jo sóc un filòsof. Vaig seguir de jove els ensenyaments d'Efrem Pedagog, un geni sublim segons el meu criteri, i Efrem em considerava el millor dels seus deixebles. Jo li dec tota la meua doctrina. Després varen manar la vida i les circumstàncies, i ningú no ha sabut descobrir en mi el filòsof, quan no sóc altra cosa, o un fracassat: heus aquí el que vull contar en el meu llibre.» «De debò, un filòsof?», comentà Bijou, amb un bri

d'eixutesa a la veu. Però aviat reaccionà. «Que sou dolent, Crisant! Un filòsof, un fracassat... La vostra ambició no té límits, benvolgut amic.» Tots varen riure, i Crisant tenia les orelles ben roges, a causa de la seva esllavissada psicològica. «Per associació d'idees», va dir la duquessa, quan es varen asserenar. «Us voldria demanar un favor, Crisant: poca cosa, un compromís. Es tracta de Melània, una antiga deixebla vostra.» «Melània, Melània...», recordà Crisant. «Ah, sí, Melània va assistir durant tres anys seguits a la meua càtedra. Ni una paraula més, us ho prego, duquessa, és una noia insuportable. No acceptà mai la meua teoria, la bescantava, pensava pel seu compte, i aquestes independències no em plauen. Melània no pertany, per dir-ho així, a la categoria dels millors», explicava Crisant. «Demanu-me, en canvi, el que vulgueu per a Mimí o per a Baronet, o en benefici d'Amaranta, d'Alosa o de Victòria.»